

Pròleg

L'home que sóc és un assaig de mi

Alguns poetes, arribats a una certa edat, senten una profunda necessitat humana, intel·lectual i artística d'anar més enllà de la seva producció anterior i crear obres ambicioses que tenen una clara voluntat de síntesi global, de resum total. D'aquesta voluntat han sorgit algunes de les obres poètiques més extraordinàries de la nostra tradició occidental com ara *Elegies de Duino* (1923) de Rainer Maria Rilke, *Quatre quartets* (1943) de T. S. Eliot o *Soleia* (1977) d'Agustí Bartra.

Hi ha un reduït grup de poetes que han preferit fer la síntesi o el resum sobre la marxa. D'aquest impuls sostingut o continuat han nascut obres francament úniques com *Fulles d'herba* (1855-1892) de Walt Whitman, els *Cantos* d'Ezra Pound (1922-1969) o *A* (1928-1974) de Louis Zukofsky.

Jacint Sala té una ja nodrida obra poètica que es remunta a l'any 1983, ara fa gairebé tres dècades. Si no m'erro en els càlculs, en aquests moments, Sala és autor de més d'una quinzena de poemaris sòlids. Les condicions atzaroses, per no dir precàries, del món de l'edició de poesia en català ha forçat el nostre autor a publicar els seus llibres d'una manera potser massa dispersa. Aquest escampament editorial involuntari ha limitat greument la recepció de l'obra poètica de Sala, de manera que no tenim una visió global que ens permeti constatar la seva inqüestionable vàlua, solidesa i coherència.

Sigui com sigui, l'any 2010, amb la publicació de *Marlí*, el nostre autor va encetar una nova època creativa que es caracteritza pre-

cisament per la maduresa extrema i la voluntat de síntesi. Els dos reculls anteriors, *Morir a Guadalest* (1996) i *Manicomi* (2009), ja havien anunciat el canvis que vindrien. I *La visita* i *HomesQue*, tots dos editats aquest mateix any 2012, representen la continuació, consolidació i confirmació d'aquest nou horitzó creatiu.

HomesQue ens mostra un Jacint Sala a la seva màxima potència humana, intel·lectual i artística. En aquest nou poemari, podem veure com Sala ha extremat el seu domini de la llengua i la forma, fent que arribin a ser pràcticament invisibles, i també ha extremat el seu convenciment de la importància de la poesia com a eina cognitiva per explorar l'art, el món, la natura, la condició humana i ell mateix. En aquest mateix sentit, hem de llegir *HomesQue* com un preciós compendi de les observacions d'un poeta profund i profundament humà sobre la condició humana. La diversitat i la riquesa del catàleg de tipus humans que ens regala l'autor només podia ser el resultat d'anys d'atenció i cura.

Si fem cas de les dates de composició, consignades al final del llibre, ens adonarem que els poemes són fruit d'una gran pressió interna. Els cinquanta-un poemes van brollar a Vic, en vuit mesos, entre febrer i setembre del 2011. Aquest fet cronològic ens explica la gran unitat conceptual i tècnica del llibre i la seva vehemència emotiva o passional. Ara bé, això no ens ha d'induir a creure que es tracta d'un llibre precipitat o improvisat. De cap de les maneres. La cura a l'hora de construir el poemari és suficient per veure que el llibre és el resultat del control, la disciplina i l'ordre.

El llibre està estructurat en dues grans parts. Els primers setze poemes, distribuïts en quatre seccions simètriques de quatre poemes cadascuna. Cada secció de la primera part té un títol independent, que d'alguna manera sintetitza un dels eixos temàtics del conjunt

del llibre. La segona part del llibre és una seqüència única de trenta-cinc poemes, un després de l'altre. Una irònica intrusió de l'autor, "Una nota que no vol ser un entrebanc", encapçala la seqüència i convida els lectors a participar directament en la construcció del sentit del text. Un hàbil joc metaliterari que ens remet a una de les idees generals del llibre: la voluntat de somoure la consciència del lector, la voluntat d'activar el lector i ciutadà passiu, insensible o conformista.

Un altre indicador de l'ambició del nostre poemari és el subtil i intel·ligentíssim joc entre la personalitat i la impersonalitat que equilibradament manté Sala tot al llarg del llibre. "Un per tots i tots per un" diu el savi lema de la novel·la Els tres mosqueters d'Alexandre Dumas. I aquest emblema ens serveix per orientar correctament la nostra lectura d'HomesQue. Per mitjà de l'autenticitat, la sinceritat i la veritat, ell és present a tots els personatges que retrata. Tots som tots i per això res de la humanitat ens pot arribar a ser aliè o indiferent. HomesQue és un mirall on contemplem la condició humana i on ens contemplem formant part de la condició humana. Gràcies al poeta no tenim escapatòria.

HomesQue té una doble filiació literària de primera magnitud, una doble filiació que ve de molt lluny. D'una banda, HomesQue pertany a la reconducció de l'impuls èpic tradicional en termes de la més absoluta modernitat, a partir d'obres com Fulles d'herba de Walt Whitman. I, de l'altra, HomesQue pertany a la reactualització moderna de la voluntat inscriptiva dels epigrames clàssics, a partir d'obres com Antologia de Spoon River (1915) d'Edgar Lee Masters. HomesQue és, en primera instància, el nostre món actual, perfectament identificable, però, en segon terme, és el món de sempre, el món "sub specie aeternitatis". Ara i sempre. El sempre vist des de l'ara.

Mirem-nos i llegim-nos. I de la mà generosa de Jacint Sala tinguem el valor de ser capaços de conservar allò que ens agrada i de canviar, rectificar o reformar allò que no ens agrada de nosaltres mateixos.

D. SAM ABRAMS

Sant Cugat del Vallès, primavera de 2012

Cada màscara s'ho sap

En la quarta de les Elegies de Duino, el poeta Rilke escriu que s'estima més un ninot que no pas una màscara. Almenys el ninot, diu, és més complet ("Ich will nicht diese halbgefüllten Masken / lieber die Puppe. Die ist voll"). En altres paraules: que a dins hi ha més indicis que no pas a l'escorça. En l'àmbit que ens ha tocat viure, no es pot fer res sense la màscara del DNI, que només deixa dit qui som i no com som. On vivim i no com vivim. I qui ens el demana ja s'imagina que ho sap tot, de nosaltres. Com s'enganya! Perquè ja ve just si ho sap el propi titular. Pel que veig, des de fa temps ens refiem molt més de les aparences, de la carota, de l'escorça, de la màscara.

La poesia, un dels pals de paller d'aquest ninot que som, s'ha aixoplugat en exuberants transcendentalismes, en lèxics ensucrats o escandalosament ampul·losos, en introspeccions i subjectivismes (dels quals tampoc me n'he escapat del tot) i, d'aquesta manera, el pensament o la ironia o la tendresa o la vivor solen quedar ofegats (i potser sense adonar-nos-en), per la carota que amaga el que volem dir o el que pretenem ser. La poesia no hauria de ser només una cuirassa de pa d'àngel. Si ha de ser la màscara del ninot, que sigui almenys una moixaina, o una patacada, o un salt en el buit abans que hàgim pogut riure'ns de tot. I és perquè —Àngel o Tite-lla— només així hi pot haver espectacle ("Engel und Puppe: dann ist endlich Schauspiel", Rilke dixit): l'espectacle de la nostra més abstrusa existència.

Si fos joglar, que no en sóc, i tingués un guitarró, que no el tinc, m'agradaria anar per carrers i places i, com els arrencaqueixals, cantar als HomesQue que no és bo exhibir només la carota; que cal

mudar la pròpia caricatura tot traient del gorg de cadascú l'amor, la sensibilitat, el dolor o la lluita. Costi el que costi: "Ancor che tristo / ha suoi diletti il vero", diu Leopardi. I aquesta és una feina sovint prou difícil. Això cada màscara s'ho sap.

Els homes no som gaire més que un grapat de camàndules que volem amagar coses sense saber massa quines. I de camàndules, esclar, n'hi ha de moltes menes, i engabiats de maneres diferents. Potser per això (o sense "potser"), he escrit pensant en quatre menes de vivents: a) "HomesQue que van de", b) "HomesQue d'aquí", c) "HomesQue d'un perquè" i d) "HomesQue que acaben com". I, de teló de fons, els versos del gran Ciriot quan diu que no ens adonem, ni de passada, que allò que és espantós pot ser alhora molt senzill, i que és molt a prop. I alhora sento Bartra que passa i traspasa afirmant que escriu per als qui volen ser somoguts i no pas només gronxats. Exacte, noi, que li dic.

JACINT SALA

HOMESQUE QUE VAN DE

L'home que durant la infantesa havia tingut una
certa fe religiosa no és mandrós.

Quim MONZÓ, L'eufòria dels troians

¿Potser sobrevalores les transformacions dels altres?
N'hi ha tants que porten sempre la mateixa màscara
que, quan un els la treu, s'adona que és la seva cara.

Elias CANETTI, La província de l'home

L'home que ara estudia per ser déu

L'home que ara estudia per ser déu
fa conferències (això sí: no admet
col·loquis al final) i posa cara
de sagrat cor entès en teologies
que són de mal comptar. I tot ho diu
amb una veu de pasta de mantega
perquè ningú se li enfilii als instints.
No vol que el tractin com si fos un més
dels qui escataïnen fort al paranimf,
i, per estalviar-s'ho, amenaça,
abans de començar, bíblicament,
els qui no fan cap cas dels predicots.

L'home que ara estudia per ser déu
s'ha fet fidel adorador de Facebook:
són milers els mortals que el perpetuen
i s'ha immortalitzat en una imatge
que, de tant seva, put: vol que la duguin
gravada, a suor i foc, a la pelussa
d'un cos pecaminós: just allà on topen
els pensaments farcits de crostes velles
i la picor vagarra del desig.

L'home que edita llibres

L'home que edita llibres considera
que ja n'hi ha prou de divines comèdies,
de temporades a l'infern, d'atlàntides,
de flors del mal, il·líades, sineres,
de fausts i fulles d'herba i elegies.
Ha culbutat el fotògraf de torn
i la predisposada secretària.
S'ha de comprar la Harley: els pistrincs
no són prou generosos i es marfonen
en edicions funestes de mal vendre.

L'home que edita llibres n'ha parlat,
en confidències de coixí, amb la dona
i s'ha llevat amb un humor obscè
que li obrirà les portes d'una renda.
Al proper llibre, res de galindaines
que no porten enlloc. I es determina
a publicar, en tres volums, l'estudi,
tothora transcendent i essencial,
de l'excel·lència del salmó fumat.